

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

ČETRTI ODDELEK

ZADEVA RIBAČ proti SLOVENIJI

(pritožba št. 57101/10)

SODBA

STRASBOURG

5. december 2017

Ta sodba bo postala dokončna v okoliščinah, navedenih v drugem odstavku 44. člena konvencije. Mogoči so uredniški popravki.

COUNCIL OF EUROPE

CONSEIL DE L'EUROPE

V zadevi Ribać proti Sloveniji

Evropsko sodišče za človekove pravice (četrti oddelek) kot senat v sestavi:

Ganna Yudkivska, *predsednica*,

Vincent A. De Gaetano,

Paulo Pinto de Albuquerque,

Iulia Motoc,

Carlo Ranzoni,

Georges Ravarani,

Marko Bošnjak, *sodniki*,

in Andrea Tamietti, *namestnik sodnega tajnika oddelka*,

po razpravi, zaprti za javnost, ki je bila 14. novembra 2017,

izreka to sodbo, sprejeto navedenega dne:

POSTOPEK

1. Zadeva se je začela s pritožbo (št. 57101/10) proti Republiki Sloveniji, ki jo je na podlagi 34. člena Konvencije o varstvu človekovih pravic in temeljnih svoboščin (v nadaljnjem besedilu: konvencija) pri Sodišču 29. septembra 2010 vložil slovenski državlján Arandel Ribać (v nadaljnjem besedilu: pritožnik).

2. Pritožnika je zastopal M. Krivic, ki mu je bilo dovoljeno zastopanje pritožnika na podlagi 4. a odstavka 36. člena Poslovnika Sodišča. Slovensko vlado (v nadaljnjem besedilu: vlada) je zastopala J. Morela, državna pravobranilka.

3. Pritožnik se je predvsem pritožil, da pomeni zavrnitev pravice do starostne pokojnine med novembrom 1998 in aprilom 2003, ker ni imel slovenskega državljanstva, diskriminacijo na podlagi državljanstva, kar je v nasprotju s 14. členom konvencije v povezavi s 1. členom protokola št. 1.

4. Vlada je bila o zgoraj navedeni pritožbi obveščena 14. junija 2016, preostanek pritožbe pa je bil v skladu s tretjim odstavkom 54. člena Poslovnika Sodišča razglašen za nesprejemljivega.

DEJSTVA

I. OKOLIŠČINE ZADEVE

5. Pritožnik se je rodil leta 1942 in živi v Mariboru.

A. Relevantno ozadje zadeve

6. Socialistična federativna republika Jugoslavija (v nadaljnjem besedilu: SFRJ) je bila zvezna država, sestavljena iz šestih republik: Bosne in Hercegovine, Hrvaške, Srbije, Slovenije, Črne gore in Makedonije. Državljeni SFRJ so imeli za notranje namene "dvojno državljanstvo", kar pomeni, da so bili državljani SFRJ in tudi ene od šestih republik. Svobodno so se gibal v zvezni državi in so lahko prijavi stalo prebivališče, kjerkoli na njenem ozemlju so se naselili.

7. SFRJ je imela dva pokojninska sistema – vojaškega in civilnega. Pokojninske pravice vojaških zavarovancev so se urejale in zagotavljale prek zveznih organov. Predvsem pa so pripadniki Jugoslovanske ljudske armade (v nadaljnjem besedilu: JLA), tj. oboroženih sil SFRJ, plačevali prispevke in prejeli pokojnine iz posebnega vojaškega pokojninskega sklada s sedežem v Beogradu (*Zavod za socialno osiguranje vojnih osiguranika*, v nadaljnjem besedilu: sklad JLA). Sklad JLA je izplačeval pokojnine vojaškim upokojencem ne glede na to, kje so opravljali vojaško službo ali živeli po upokojitvi. To je bil edini pokojninski sklad, ki je obstajal na zvezni ravni. Hkrati pa je imela vsaka republika svojo pokojninsko zakonodajo in svoj javni pokojninski sklad, ustanovljen za izplačilo civilnih pokojnin.

8. Med letoma 1991 in 1992 je SFRJ razpadla. 25. junija 1991 je Slovenija razglasila svojo neodvisnost.

9. Leta 1992 je slovenska vlada izdala Odlok o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin (glej 28. odstavek, v nadaljnjem besedilu: odlok), s katerim je začasno uredila izplačevanje vojaških pokojnin nekdanjim vojaškim zavarovancem JLA s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki so zaprosili ali izpolnili pogoje za upokojitev po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev nadaljevanju: vojaška pravila SFRJ) do 18. oktobra 1991, t.j. do dneva umika JLA iz Slovenije (glej *P.P. proti Sloveniji*, št.39923/98, odločba Komisije z dne 1. julija 1998, Odločbe in poročila (OP) 3, str. 25). Nato je bil leta 1998 sprejet nov Zakon o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev (glej 29. odstavek, v nadaljnjem besedilu: zakon iz leta 1998), ki je vzpostavil celovit zakonodajni okvir za pokojninske pravice nekdanjih vojaških zavarovancev JLA, ki je v večini primerov omogočil izplačevanje pokojnin samo slovenskim državljanom.

10. Leta 1994 je Zvezna republika Jugoslavija (ki jo je leta 2006 nasledila Srbija) preoblikovala sklad JLA (glej 7. odstavek) v Sklad za socialno zavarovanje vojaških zavarovancev Zvezne republike Jugoslavije na podlagi Zakona o jugoslovanski armadi. (Preoblikovani) sklad JLA je še naprej izplačeval pokojnine JLA državljanom Zvezne republike Jugoslavije. Kljub temu pa je ostalo vprašljivo, v kakšnem obsegu, če sploh, je sklad JLA še naprej izplačeval pokojnine JLA državljanom Zvezne republike

Jugoslavije s stalnim prebivališčem v drugih republikah nekdanje SFRJ (glej tudi, *mutatis mutandis*, *Kudumija proti Bosni in Hercegovini in Srbiji*, in *Remenović in Mašović proti Bosni in Hercegovini*, (sklep), št. 28233/08 in dva druga, 11. odstavek, 4. junij 2013).

11. Na meddržavni ravni pa je vprašanje odgovornosti za izplačilo pokojnin vojaškim zavarovancem, ki so pridobili ali zaprosili za pokojnine pri skladu JLA po predpisih, ki urejajo pokojninsko in invalidsko zavarovanje vojaških zavarovancev (v nadaljnjem besedilu: vojaški predpisi SFRJ), ostalo nerešeno do začetka veljavnosti Sporazuma o vprašanih nasledstva, ki je stopil v veljavo leta 2004 (glej 30 odstavek).

B. Osebne okoliščine pritožnika

12. Pritožnik je bil v SFRJ državljani Republike Srbije, po razpadu SFRJ pa je ohranil državljanstvo tedanje Zvezne republike Jugoslavije. Od leta 1964 prebiva v Sloveniji, od leta 1981 pa ima tam tudi stalno prebivališče. Leta 1969 se je poročil s Slovenko, s katero ima dva otroka. Bil je podčastnik v aktivni vojaški službi v JLA do 30. septembra 1991, ko se je upokojil.

13. 16. julija 1991 je pri poveljstvu vojaškega okrožja Maribor vložil zahtevo za upokojitev, nato pa je bil "na razpolago" do upokojitve. 13. novembra 1991 je sklad JLA ugotovil, da je upravičen do starostne pokojnine po vojaških predpisih SFRJ, in sicer od 1. oktobra 1991 z več kot enainštirideset let pokojninske dobe z beneficirano dobo v JLA. Pritožnik je trdil, da je le dvakrat prejel pokojnino od sklada JLA (novembra 1991 in januarja 1992), ko je osebno odšel v Beograd, da jo je prevzel.

14. 23. oktobra 1991 je pritožnik zaprosil za slovensko državljanstvo na podlagi 40. člena Zakona o državljanstvu Republike Slovenije (glej 26. odstavek). Ministrstvo za notranje zadeve je z odločbo z dne 11. julija 1992 njegovo vlogo zavrnilo. Svojo odločitev je utemeljilo s tretjim odstavkom 40. člena in prvim in osmim odstavkom 10. člena Zakona o državljanstvu Republike Slovenije, ki je določal, da ministrstvo lahko zavrne vlogo osebi, kadar so podani razlogi za sum, da ogroža javni red, varnost ali obrambo države. Potem ko je Ustavno sodišče odpravilo odločbo in zadevo vrnilo Ministrstvu za notranje zadeve v ponovno odločanje, je ministrstvo 2. septembra 1997 ponovno zavrnilo njegovo vlogo z enako utemeljitvijo. Pritožnik je sprožil sodne postopke, ki pa so bili neuspešni. Ustavno sodišče je 13. oktobra 2005 zavrglo njegovo ustavno pritožbo z utemeljitvijo, da ni več pomembna, ker je leta 2003 pridobil slovensko državljanstvo (glej 19. odstavek).

15. Pritožnik je 27. februarja 1992 vložil zahtevek za izplačilo akontacije vojaške pokojnine na podlagi odloka (glej 28. odstavek). 29. aprila 1993 je na sklad JLA podal zahtevo za prenehanje izplačevanja pokojnine. Z odločbo z dne 17. maja 1993 je bilo odločeno, da mu

izplačevanje pokojnine preneha 31. januarja 1992. Pritožnik je to zahtevo vložil potem, ko je izvedel, da Skupnost pokojninskega in invalidskega zavarovanja Republike Slovenije (v nadaljnjem besedilu: skupnost) odobri akontacije na podlagi odloka samo v primeru, če sklad JLA preneha izplačevati pokojnino. Skupnost je z odločbo z dne 5. maja 1993 pritožniku priznala upravičenost do izplačevanja take akontacije od 1. novembra 1991 dalje. Ugotovila je, da je imel pritožnik stalno prebivališče v Sloveniji od 1. aprila 1981 in da je do 18. oktobra 1991 izpolnil pogoje za pravico do pokojnine v skladu z vojaškimi predpisi SFRJ.

16. 13. oktobra 1998 je Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod) na podlagi 25. člena zakona iz leta 1998 (glej 29. odstavek) izdal po uradni dolžnosti odločbo, da se pritožnikova akontacija vojaške starostne pokojnine ne prevede v pravico do starostne pokojnine po zakonu iz leta 1998. Izplačevanje akontacije je bilo ustavljeno 31. oktobra 1998. Zavod je odločil, da pritožnik ni izpolnil zakonskih pogojev za prevedbo akontacije njegove vojaške starostne pokojnine v starostno pokojnino na podlagi prvega in četrtega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998, ker je bil v aktivni vojaški službi JLA od 25. junija do 18. julija 1991 in od 18. julija 1991 na dopustu.

17. Pritožnik se je pritožil, da v tistem času ni bil na dopustu, ampak je bil na razpolago do upokojitve. Zavod je 30. septembra 2002 zavrnil njegovo pritožbo z utemeljitvijo, da ga ni mogoče šteti za upravičenca na podlagi prvega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998, ker ni imel slovenskega državljanstva in ni izpolnjeval zahtev, ki veljajo za tuje upravičence. Dodal je še, da lahko po pridobitvi slovenskega državljanstva ponovno vloži zahtevek za starostno pokojnino po zakonu iz leta 1998.

18. Pritožnik je nato proti odločbi zavoda vložil zahtevo za sodno varstvo pred Delovnim in socialnim sodiščem v Ljubljani, v kateri je trdil, da bi ga kot osebo s stalnim prebivališčem v Sloveniji morali obravnavati enako kot slovenske državljane.

19. 1. aprila 2003 je pritožnik pridobil slovensko državljanstvo z naturalizacijo na podlagi 19. člena spremenjenega in dopoljenega Zakona o državljanstvu Republike Slovenije v povezavi s prvim odstavkom 10. člena Zakona o državljanstvu (glej 27. odstavek).

20. 4. junija 2003 je bila pritožniku, potem ko je vložil nov zahtevek pri zavodu, priznana pravica do starostne pokojnine od 1. aprila 2003 dalje.

21. Delovno in socialno sodišče v Ljubljani je 13. januarja 2006 zavrnilo pritožnikovo zahtevo za sodno varstvo (glej 18. odstavek). Poudarilo je, da je treba položaj pritožnika presoјati glede na različne skupine upravičencev, navedene v prvem odstavku 2. člena zakona iz leta 1998. Ugotovilo je, da pritožnik ni izpolnjeval pogojev za starostno pokojnino, določenih v prvem in drugem odstavku 2. člena zakona iz leta 1998. Prav tako kot tujec ni izpolnjeval pogojev iz prvega in četrtega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998, zato je bil upravičen do starostne pokojnine na podlagi 2. člena

zakona iz leta 1998 šele od 1. aprila 2003 naprej, tj. od dneva, ko je pridobil slovensko državljanstvo.

22. Pritožnik je vložil pritožbo pri Višjem delovnem in socialnem sodišču. Pritožba je bila 21. marca 2007 zavrnjena, bistveno za zavrnitev pa je bilo, da je bil pritožnik v pravno upoštevanem obdobju tujec, ki do vključno 25. junija 1991 ni imel uveljavljene pravice do pokojnine ali drugih dajatev po vojaških predpisih SFRJ, kot to zahteva prvi in drugi odstavek 2. člena zakona iz leta 1998. Sodišče je razsodilo, da se druge določbe 2. člena zakona iz leta 1998 uporabljajo samo za slovenske državljane, zato se pritožnik, ki ni izpolnjeval pogoja glede državljanstva, ne bi smel sklicevati nanje.

23. Pritožnik je vložil revizijo in trdil, da bi ga bilo treba obravnavati enako kot slovenske državljane. Vrhovno sodišče je 23. marca 2009 revizijo zavrnilo in pri tem podprlo obrazložitev nižjih sodišč. Presodilo je, da pritožnik v spornem obdobju ni izpolnjeval pogojev za nobeno skupino upravičencev, ki so določene v 2. členu zakona iz leta 1998, saj je vložil zahtevek za pokojnino na podlagi vojaških predpisov SFRJ šele 16. julija 1991 in pridobil slovensko državljanstvo šele 1. aprila 2003.

24. Ustavno sodišče je 24. marca 2010 odločilo, da pritožnikove ustavne pritožbe ne sprejme v obravnavo, ker se ne nanaša na pomembno ustavno vprašanje ali kršitev človekovih pravic, ki bi zanj imelo resne posledice.

II. UPOŠTEVANA DOMAČA ZAKONODAJA IN PRAKSA

A. Ustavni zakon za izvedbo temeljne ustavne listine o samostojnosti in neodvisnosti Republike Slovenije iz leta 1991 (Ur. l. RS št. 1/91 in 42/97, "ustavni zakon iz leta 1991")

25. Za obravnavano zadevo se upošteva naslednja določba ustavnega zakona iz leta 1991:

18. člen

"Republika Slovenija zagotavlja varstvo pravic borcem ... in uživalcem vojaških pokojnin s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, v obsegu in pod pogoji, ki so jih do uveljavitve tega zakona določali predpisi SFRJ."

B. Zakon o državljanstvu Republike Slovenije (Ur. l. RS št. 1/91-I z nadaljnjimi spremembami, "zakon o državljanstvu")

26. Zakon o državljanstvu, ki je začel veljati 25. junija 1991, je v 40. členu določal, da oseba lahko pridobi slovensko državljanstvo, če lahko dokaže obstoj izrednih okoliščin. Zlasti pa državljani drugih republik nekdanje SFRJ, ki so imeli na dan plebiscita o neodvisnosti in samostojnosti Republike Slovenije 23. decembra 1990 prijavljeno stalno prebivališče v

Republiki Sloveniji in so tukaj tudi dejansko živeli, pridobijo državljanstvo Republike Slovenije, če v šestih mesecih od začetka veljavnosti tega zakona vložijo vlogo pri pristojnem upravnem občinskem organu za notranje zadeve, na območju katere imajo stalno prebivališče.

27. Prvi odstavek 10. člena zakona o državljanstvu ureja pridobitev državljanstva z naturalizacijo. Zakon o državljanstvu je bil ponovno dopolnjen 14. novembra 2002 (Ur. l. RS, št. 96/02-I). V skladu z 19. členom je za sprejem v državljanstvo Republike Slovenije lahko v enem letu od dneva začetka veljavnosti tega zakona zaprosila polnoletna oseba, ki je imela na dan 23. decembra 1990 na območju Republike Slovenije prijavljeno stalno prebivališče in od tega dne dalje v Republiki Sloveniji tudi neprekinjeno živi, če izpolnjuje pogoje iz prvega odstavka 10. člena tega zakona.

C. Odlok o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin (Ur. l. RS št. 4/1992, "odlok")

28. Odlok je določal, da so nekdanji vojaški zavarovanci JLA s stalnim prebivališčem v Sloveniji najpozneje do 26. junija 1991 upravičeni do izplačila akontacije vojaške pokojnine, in sicer:

(i) tisti, ki so do 18. julija 1991 uveljavili pravico do pokojnine oziroma druge ugodnosti iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja vojaških zavarovancev (prva alineja prvega odstavka 2. člena);

(ii) tisti, ki so bili po 18. juliju 1991 na razpolago, v suspenzu, na dopustu ali bolniškem dopustu in so do 18. oktobra 1991 vložili zahtevek in izpolnili pogoje za priznanje pravice do pokojnine oziroma do druge ugodnosti po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev (druga alineja prvega odstavka 2. člena);

(iii) tisti, ki so pristopili k Teritorialni obrambi Republike Slovenije in so do 1. februarja 1992 izpolnili pogoje za pridobitev pravice do pokojnine po predpisih o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev (tretja alineja prvega odstavka 2. člena).

V skladu z drugim odstavkom 2. člena se za upravičence ne štejejo osebe, ki so kot pripadniki JLA sodelovale v agresiji na Republiko Slovenijo.

D. Zakon o pravicah iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja bivših vojaških zavarovancev (Ur. l. RS št. 49/98 z nadaljnjimi spremembami in dopolnitvami, "zakon iz leta 1998")

29. Za obravnavano zadevo se upoštevajo naslednje določbe zakona iz leta 1998:

1. člen **Namen zakona**

"S tem zakonom se urejajo pravice iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja, ki so jih državljani Republike Slovenije in drugi upravičenci po tem zakonu pridobili oziroma so izpolnili pogoje za njihovo pridobitev na podlagi zavarovanja po predpisih bivše SFRJ o pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev (v nadaljnjem besedilu: vojaški predpisi), in usklajevanje oziroma prevedba teh pravic."

2. člen **Upravičenci**

"Za upravičence iz prejšnjega člena se štejejo:

– državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki so do vključno 25. junija 1991 uveljavili pravico do pokojnine ali do drugih dajatev po vojaških predpisih,

– osebe, ki niso vložile prošnje za pridobitev državljanstva Republike Slovenije oziroma postopek za pridobitev državljanstva Republike Slovenije ni bil ugodno končan (v nadaljnjem besedilu: tujci), z dovoljenjem za stalno prebivanje oziroma s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji nepretrgoma od vključno 25. junija 1991 dalje, če so do vključno 25. junija 1991 uveljavile pravico do pokojnine ali do drugih dajatev po vojaških predpisih, pod pogojem, da jih ne morejo pridobiti po predpisih držav, katerih državljani so;

– aktivne vojaške osebe v nekdanji JLA, ki so pristopile k Teritorialni obrambi Republike Slovenije in so do vključno 1. februarja 1992 izpolnile pogoje za priznanje pravice do pokojnine po vojaških predpisih;

– državljani Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v Republiki Sloveniji, ki so bili po 25. juniju 1991 v aktivni vojaški službi v JLA, pod pogojem, da jim je do 18. julija 1991 prenehala aktivna služba v JLA ali so bili po 18. juliju 1991 do prenehanja aktivne vojaške službe ves čas v suspenzu, v zaporu, na bolniškem dopustu, na razpolago ali jim je z odredbo pristojnega organa prenehala aktivna vojaška služba zaradi upokojitve, oziroma so ostali v službi v JLA s soglasjem organov Republike Slovenije, pristojnih za zadeve obrambe in so do 18. oktobra 1991 zahtevali upokojitev in izpolnili pogoje za priznanje pravice do starostne, predčasne ali družinske pokojnine po vojaških predpisih; in..

pod pogoji iz prejšnjega odstavka lahko pravice po tem zakonu pridobi tudi državljan Republike Slovenije s stalnim prebivališčem v državi, v kateri na podlagi njenih predpisov ali meddržavnih sporazumov ne more pridobiti oziroma uživati pravic iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja na podlagi obdobj, prebitih v pokojninskem in invalidskem zavarovanju vojaških zavarovancev.

Za upravičence iz prejšnjih odstavkov se ne štejejo osebe, ki so aktivno sodelovale v agresiji na Republiko Slovenijo v funkciji poveljevanja ali neposrednega bojnega delovanja oziroma so delovale v vojaški obveščevalni ali protiobveščevalni dejavnosti zoper Republiko Slovenijo.

Državljani Republike Slovenije, ki jim je 18. oktobra 1991 manjkalo največ pet let starosti ali pokojninske dobe za izpolnitev pogojev za pridobitev pravice do pokojnine po vojaških predpisih in so imeli na dan 18. oktobra 1991 stalno prebivališče v Republiki Sloveniji oziroma v državi, ki slovenskim državljanom ne priznava pravic na podlagi zavarovanja po vojaških predpisih, pridobijo pravico do pokojnine pod pogoji in na način, določen v zakonu o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (Uradni list RS, št. 12/92, 5/94 in 7/96 – v nadaljnjem besedilu: splošni predpisi), kot

če bi pretežni del svoje zavarovalne dobe prebili v zavarovanju pri Zavodu za pokojninsko in invalidsko zavarovanje Slovenije (v nadaljnjem besedilu: zavod).

..."

4. člen

Pravice po vojaških predpisih

"Upravičenci iz 2. člena tega zakona imajo pravico do starostne, predčasne, družinske ali pod pogoji in v obsegu, kot je bilo določeno v vojaških predpisih, če ni s tem zakonom določeno drugače."

..."

25. člen

Prevedba akontacij vojaških pokojnin po uradni dolžnosti

"Akontacije vojaških pokojnin in drugih prejemkov po odloku o izplačevanju akontacij vojaških pokojnin se [po uradni dolžnosti] prevedejo v pokojnine in druge prejemke po tem zakonu."

E. Sporazum o vprašanih nasledstva

30. 29. junija 2001 so Bosna in Hercegovina, Hrvaška, Zvezna republika Jugoslavija (ki jo je leta 2006 nasledila Srbija), Nekdanja jugoslovanska republika Makedonija in Slovenija podpisale Sporazum o vprašanih nasledstva, ki je začel veljati 2. junija 2004. V skladu z 2. členom priloge E vsaka država prevzame odgovornost za pokojnine, do katerih so upravičeni njeni državljani, ki so bili državni ali vojaški uslužbenci SFRJ, ne glede na to, kje imajo začasno ali stalno prebivališče, če so bile te pokojnine financirane iz zveznega proračuna ali drugih zveznih virov SFRJ. Če je oseba državljan več kot ene države, velja, da pokojnino plačuje država, v kateri ima taka oseba stalno prebivališče.

PRAVO

I. ZATRJEVANA KRŠITEV 14. ČLENA KONVENCIJE V POVEZAVI S 1. ČLENOM PROTOKOLA ŠT. 1

31. Pritožnik se pritožuje, da mu je bila zavrnjena pravica do starostne pokojnine v času od novembra 1998 do aprila 2003, iz razloga, ker ni imel slovenskega državljanstva, kar je ena od zahtev, določena v četrti alineji prvega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998. Skliceval se je na 14. člen konvencije v povezavi s 1. členom protokola št. 1., ki se glasi:

14. člen

"Uživanje pravic in svobočin, določenih s to konvencijo, je zagotovljeno vsem ljudem brez razlikovanja glede na spol, raso, barvo kože, jezik, vero, politično ali drugo prepričanje, narodnostni ali socialni izvor, pripadnost narodni manjšini, lastnino, rojstvo ali kakšne druge okoliščine."

1. člen Protokola št. 1 določa:

"Vsaka fizična ali pravna oseba ima pravico do mirnega uživanja svojega premoženja. Nikomur ne sme biti lastnina odvzeta, razen če je to v javnem interesu v skladu s pogoji, ki jih določa zakon, in ob spoštovanju splošnih načel mednarodnega prava.

Ta določba pa nikakor ne omejuje pravice držav, da uveljavijo zakone, za katere menijo, da so potrebni za nadzor nad uporabo premoženja v skladu s splošnim interesom ali za zagotovitev plačila davkov, drugih prispevkov ali denarnih kazni."

A. Sprejemljivost

1. Trditve strank

32. Vlada je trdila, da pritožnik ne more uveljavljati statusa žrtve, ker je imel srbsko državljanstvo in bi zato lahko zahteval izplačilo svoje vojaške pokojnine iz sklada JLA in posledično od lastne države, vendar v Srbiji ni sprožil nobenega postopka. Zlasti je poudarila dejstvo, da je sam zahteval od sklada JLA, da mu preneha izplačevati pokojnino (glej 15. odstavek).

33. Pritožnik je zatrjeval, da je bilo zato, ker je imel stalno prebivališče v Sloveniji, "politično" in pravno nemogoče, da bi prejemal svojo vojaško pokojnino iz Srbije, čeprav njegova pokojninska pravica izhaja iz sklada JLA. Predvsem je zatrjeval, da je sklad JLA izplačeval pokojnine samo upokojenim zavarovancem JLA s stalnim prebivališčem v Srbiji ali Črni gori, medtem ko tisti, ki živijo v Sloveniji s svojimi družinami tako kot on, niso imeli druge izbire, kot da zahtevajo in uveljavljajo svoje pravice v Sloveniji. Pritožnik je vztrajal, da je samo dvakrat prejel pokojnino od sklada JLA, in sicer, ko je osebno odšel v Beograd (glej 13. odstavek). Pojasnil je, da je od sklada JLA zahteval, da tudi uradno preneha z izplačevanjem njegove pokojnine, da bi bil tako upravičen do izplačila akontacije svoje vojaške pokojnine v Sloveniji (glej 15. odstavek).

2. Presoja Sodišča

34. Čeprav je vlada v ugovoru glede pritožnikovega statusa žrtve trdila, da bi moral pritožnik zaprositi za pokojnino pri skladu JLA in v Srbiji, Sodišče ugotavlja, da se vprašanje v bistvu nanaša na utemeljenost zadeve in ga je zato treba ustrezno obravnavati. Kljub temu pripominja, da ni bilo ovrženo, da pritožnik ni prejel nobenih izplačil pokojnine iz sklada JLA po januarju 1992 (glej 13. odstavek). Poleg tega pa njegove odpovedi pokojnini iz sklada JLA ni mogoče šteti za opustitev njegove pravice do pokojnine v

Sloveniji, kot se zdi, da je predlagala vlada (glej 32. odstavek). Pritožnik je zlasti zahteval, da sklad JLA uradno preneha izplačevati njegovo pokojnino potem, ko je ni prejel več mesecev, in z namenom, da bi lahko zaprosil za akontacijo izplačila pokojnine iz Slovenije (glej 15. odstavek). To se je zgodilo pet let pred začetkom veljavnosti zakona iz leta 1998. Poleg tega in kar je najpomembnejše, se je pritožnik pritožil zaradi učinka, ki so ga zakon iz leta 1998 in odločitve, ki so jih sprejeli slovenski organi, in ne organi iz Srbije, imeli na njegove pravice iz konvencije. Zato Sodišče brez poseganja v utemeljenost zadeve ne more razbrati nobenih dejavnikov, zaradi katerih bi lahko dvomilo bodisi v njegov status žrtve bodisi v odgovornost tožene pogodbenice za ukrep, glede katerega se pritožuje. Pritožba je zato skladna *ratione personae* s konvencijo.

35. Sodišče nadalje ugotavlja, da pritožba ni očitno neutemeljena po točki a tretjega odstavka 35. člena konvencije in da ni nobene druge podlage, po kateri bi jo razglasilo za nesprejemljivo. Torej jo je treba razglasiti za sprejemljivo.

B. Utemeljenost

1. Uporaba 14. člena konvencije v povezavi s 1. členom Protokola št. 1

(a) Trditve strank

36. Vlada je trdila, da pritožnik ni imel "premoženja" po 1. členu Protokola št. 1. V zvezi s tem je navedla, da je Slovenija po razglasitvi neodvisnosti prevzela odgovornost v skladu z načelom pridobljenih pravic po mednarodnem pravu. Slovenija je morala zlasti na podlagi 18. člena ustavnega zakona iz leta 1991 (glej 25. odstavek) zagotoviti varstvo pokojninskih pravic tujcem, ki so že prejeli vojaške pokojnine po vojaških predpisih SFRJ, ne pa tudi vojaškim zavarovancem JLA, ki do 25. junija 1991 niso uveljavili pokojninskih pravic. Vlada je tako štela, da so bile vse pravice, ki jih je Slovenija odobrila vojaškim zavarovancem JLA po razpadu SFRJ, zagotovljene "prostovoljno" do sklenitve Sporazuma o vprašanih nasledstva. Ob sklicevanju na ugotovitve Sodišča v zadevi *Predojević, Prokopović, Prijović in Martinović proti Sloveniji* ((sklep), št. 43445/98 in trije drugi, 7. junij 2001) je vlada trdila, da je bilo financiranje akontacij vojaških pokojnin enostranska zaveza Slovenije. Trdila je tudi, da pravica do starostne pokojnine po zakonu iz leta 1998 ni bila pravica, ki bi izhajala iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja. Pritožnik je bil zavarovan v popolnoma ločenem zavarovalnem sistemu pri skladu JLA, ki ni imel nobene zveze s Slovenijo, in torej ni mogel legitimno zahtevati izplačila vojaške pokojnine od Slovenije.

37. Pritožnik je trdil, da so bile njegove pokojninske pravice priznane aprila 2003 na podlagi zakona iz leta 1998, leta pred tem pa so mu bile zavrnjene samo na podlagi njegovega državljanstva. Trdil je, da bi bilo treba

1. člen Protokola št. 1 uporabiti ne glede na obveznosti nekdanje Republike Slovenije kot zvezne enote SFRJ, saj je Slovenija kot neodvisna država z zakonom iz leta 1998 prevzela dodatne obveznosti in zagotovila pokojninske pravice nekdanjim vojaškim zavarovancem JLA. Pritožnik je zatrjeval, da je njegovo legitimno pričakovanje očitno tudi zaradi dejstva, da je bil do oktobra 1998 upravičen do izplačevanja akontacij svoje vojaške pokojnine (glej 16. odstavek).

b) Presoja Sodišča

38. Sodišče znova poudarja, da 14. člen konvencije dopolnjuje druge vsebinske določbe konvencije in njenih protokolov. Ne obstaja samostojno, saj je veljaven samo v povezavi z "uživanjem pravic in svoboščin", ki jih te določbe varujejo. Uporaba 14. člena ne predpostavlja nujno kršitve ene od vsebinskih pravic, ki jih zagotavlja konvencija. Potrebno je, vendar pa tudi zadošča, da dejstva v zadevi spadajo v "področje uporabe" enega ali več členov konvencije (glej med številnimi drugimi, *Andrejeva proti Latviji* [VS], št. 55707/00, § 74, ESČP 2009, in *Grško-katoliška fara Lupeni in drugi proti Romuniji* [VS], št. 76943/11, § 162, ESČP 2016 (izvlečki)). Tako prepoved diskriminacije v 14. členu presega uživanje pravic in svoboščin, ki jih mora v skladu s konvencijo in protokoli zagotavljati vsaka država. Uporablja se tudi za dodatne pravice, ki sodijo v splošni obseg katerega koli člena konvencije, glede katerih se je država prostovoljno odločila, da jih zagotovi (glej *Stec in drugi proti Združenemu kraljestvu* (sklep) [VS], št. 65731/01 in 65900/01, § 40, ESČP 2005-X, in *Khamtokhu in Aksenchik proti Rusiji* [VS], št. 60367/08 in 961/11, § 58, ESČP 2017).

39. Sodišče mora torej ugotoviti, ali je interes pritožnika za prejemanje starostne pokojnine po zakonu iz leta 1998 spadal v "področje uporabe" ali "obseg" 1. člena Protokola št. 1.

40. V skladu z ustaljeno sodno prakso Sodišča so načela, ki na splošno veljajo v zadevah, povezanih s 1. členom Protokola št. 1, enako pomembna tudi pri socialnih ugodnostih (glej *Andrejeva*, navedeno zgoraj, § 77, in nedavno, *Ruszkowska proti Poljski*, št. 6717/08, § 48, 1. julij 2014). Zlasti pa ta člen ne zagotavlja pravice do pridobitve lastnine (glej *Kopecký proti Slovaški* [VS], št. 44912/98, § 35, ESČP 2004-IX), prav tako pa tudi sam po sebi ne zagotavlja pravice do pokojnine v določenem znesku (glej, na primer, *Bélané Nagy proti Madžarski* [VS], št. 53080/13, § 84, ESČP 2016). Poleg tega ne omejuje svobode države pogodbenice pri odločanju o tem, ali bo imela kakršno koli obliko sistema socialne varnosti ali je ne bo imela, ali o izbiri vrste ali višine ugodnosti, ki jih bo zagotovila v okviru takšne sheme. Če pa v državi pogodbenici velja zakonodaja, ki zagotavlja pravico do izplačila socialnih ugodnosti, ki so ali niso pogojene s predhodnim plačilom prispevkov, je treba to zakonodajo šteti za zakonodajo, ki ustvarja lastninsko pravico, ki spada na področje uporabe 1. člena Protokola št. 1 za

osebe, ki izpolnjujejo določene pogoje (glej *Stummer proti Avstriji* [VS], št. 37452/02, § 82, ESČP 2011).

41. Poleg tega v zadevah, kakršna je obravnavana, ki se nanaša na pritožbo na podlagi 14. člena v povezavi s 1. členom Protokola št. 1 v zvezi s tem, da naj bi bila pritožniku zavrnjena pravica do celote ali dela posamezne ugodnosti na diskriminacijski podlagi iz 14. člena, velja, da je ustrezen preizkus ta, ali bi pritožnik imel pravico, izvršljivo po domačem pravu, da prejema to ugodnost, če ne bi bilo diskriminacijske podlage, glede katere se pritožnik pritožuje (glej *Fabris proti Franciji* [VS], št. 16574/8, § 52, ESČP 2013 (izvlečki)).

42. V obravnavani zadevi je vlada ugovarjala uporabi 14. člena konvencije v povezavi s 1. členom Protokola št. 1. Najprej je trdila, da po veljavni zakonodaji ni imela nobene obveznosti izplačevati vojaške pokojnine državljanom SFRJ, ki do 25. junija 1991 niso uveljavili pravice do vojaške pokojnine po vojaških predpisih SFRJ, razen do slovenskih državljanov. Nadalje je trdila, da vojaški zavarovanci JLA, ki so plačevali prispevke ločenemu zveznemu skladu pred razpadom SFRJ, in torej ne skupnosti ali zavodu (glej 7. odstavek, niso imeli terjatev do Slovenije (glej 36. odstavek).

43. Sodišče ugotavlja, da se je Slovenija s sprejetjem zakona iz leta 1998 po svoji volji odločila, da bo zagotovila pravico do starostne pokojnine nekdanjim vojaškim zavarovancem JLA, ki so izpolnjevali pogoje iz 2. člena zakona, ne glede na to, ali so plačevali prispevke skupnosti ali zavodu (glej *Stec in drugi*, § 54, in *Stummer*, § 82, obe navedeni zgoraj). Tako je v domači zakonodaji ustvarila dovolj jasno pravno podlago za to, da domnevna pravica do takšne ugodnosti spada na področje uporabe 1. člena Protokola št. 1 (glej *mutatis mutandis Andrejeva*, navedeno zgoraj, § 78).

44. Poleg tega Sodišče ugotavlja kot nesporno dejstvo, da je pritožnik leta 1998 že izpolnil vse druge pogoje za odobritev starostne pokojnine po zakonu iz leta 1998. Tako mu je bila zavrnjena pravica do starostne pokojnine le zaradi njegovega državljanstva, kar pritožnik očita kot diskriminatorni pogoj upravičenosti (glej 41. odstavek). To je razvidno tudi iz dejstva, da mu je bila pokojnina odobrena takoj, ko je pridobil slovensko državljanstvo (glej 19.–20. odstavek). Če bi bil v spornih letih slovenski državljan, bi bil po zakonu iz leta 1998 upravičen do starostne pokojnine.

45. Zgoraj navedeni vidiki zadoščajo Sodišču za sklep, da pritožnikov premoženjski interes spada v področje uporabe 1. člena Protokola št. 1 in pravice do mirnega uživanja premoženja, ki ga varuje. 14. člen se torej uporablja za obravnavano zadevo.

2. Skladnost s 14. členom konvencije v povezavi s 1. členom Protokola št. 1.

(a) Trditve strank

46. Pritožnik je trdil, da ga je tožena pogodbenica diskriminirala s tem, da mu ni odobrila starostne pokojnine na podlagi merila državljanstva, določenega v zakonu iz leta 1998. Med 1. novembrom 1998 in 1. aprilom 2003 ni prejemal nobene pokojnine ali drugih ugodnosti, kar je posledično resno vplivalo na njegovo življenje. Trdil je, da so odločitve domačih sodišč in zlasti dejstvo, da mu je bilo do začetka veljavnosti zakona iz leta 1998 odobreno izplačevanje akontacij vojaške pokojnine, pokazatelj, da po razglasitvi neodvisnosti ni sodeloval v agresiji proti Sloveniji. Trdil je, da je domneva vlade, da je na splošno vse vojaško osebje JLA brez slovenskega državljanstva sodelovalo v sovražnostih proti Sloveniji, nesprejemljiva. Pritožnik je tudi trdil, da varstvo ekonomskega sistema ne more upravičiti diskriminacije na podlagi državljanstva v njegovem primeru.

47. Nasprotno pa je vlada trdila, da slovenski državljani niso bili v enakem položaju kot tujci s stalnim prebivališčem v Sloveniji, ker so slednji imeli državljanstvo druge države in so zato lahko pričakovali, da bo njihova lastna država prevzela odgovornost za njihovo socialno varnost. Zlasti so bili upravičeni do pokojninskih pravic v svoji lastni državi in v okviru sklada JLA. Tako ni bilo nerazumno, da je tožena država prevzela polno odgovornost samo za pokojnine lastnih državljanov.

48. Podredno je vlada trdila, da je celo v primeru domneve o neenaki obravnavi vseeno imela objektivno in razumno utemeljitev. Zasedovala je legitimni cilj varovanja države, pri čemer je zagotavljala socialno varnost svojih državljanov in varstvo ekonomskega sistema. Še zlasti je po njenem mnenju očitana neenaka obravnava spadala v široko polje proste presoje, ki jo imajo države pri organizaciji svojih socialnovarstvenih sistemov.

49. Vlada je tudi trdila, da bi Sodišče moralo upoštevati poseben okvir zadeve, ki je bil povezan s procesom ponovne vzpostavitve slovenske neodvisnosti. Po razglasitvi neodvisnosti 25. junija 1991 se je JLA štela za agresorjevo vojsko in pripadniki JLA za udeležence v agresiji proti Sloveniji. Zato je četrta alineja prvega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998 kot edina določba, ki obravnava kot upravičence vojaške zavarovance, ki so po 25. juniju 1991 ostali v aktivni vojaški službi v JLA, izključevala neslovenske državljane.

50. Končno je vlada navedla, da je do sklenitve Sporazuma o vprašanih nasledstva med republikami nekdanje SFRJ vsaka novo ustanovljena država zagotovila vojaško pokojnino samo za svoje državljane. Ob sklicevanju na pogoje Sporazuma o vprašanih nasledstva (glej 30. odstavek) in splošna načela mednarodnega prava je vlada trdila, da je starostna pokojnina pritožnika vprašanje nasledstva. Po njenem mnenju ni bilo potrebe, da bi Slovenija prevzela odgovornost za upokojence JLA s tujim državljanstvom,

razen tistih s stalnim prebivališčem v državi, ki so do vključno 25. junija 1991 uveljavili pravico do pokojnine ali drugih ugodnosti po vojaških predpisih.

(b) Presoja Sodišča

(i) Načela, ki izhajajo iz sodne prakse Sodišča

51. Sodišče znova poudarja, da čeprav 1. člen Protokola št. 1 ne vključuje pravice do prejetja kakršnega koli plačila za socialno varnost, mora država v primeru, da se odloči ustvariti shemo socialnih ugodnosti, to storiti na način, ki je v skladu s 14. členom konvencije (glej *Stec in drugi*, navedeno zgoraj, § 55).

52. Pri uživanju pravic in svoboščin, ki jih zagotavlja konvencija, 14. člen zagotavlja varstvo pred neenako obravnavo oseb v relevantno podobnih položajih brez objektivne in razumne utemeljitve (glej, med številnimi drugimi, *Fabris*, navedeno zgoraj, § 56). Za namene 14. člena je neenaka obravnava diskriminatorna, če nima objektivne in razumne utemeljitve; z drugimi besedami, če ne zasleduje legitimnega cilja ali če ni primerne sorazmernosti med uporabljenimi sredstvi in želenim ciljem (glej *Carson in drugi proti Združenemu kraljestvu* [VS], št. 42184/05, § 61, ECHR 2010).

53. Države pogodbenice uživajo določeno polje proste presoje pri odločanju, če in v kakšni meri razlike v sicer podobnih okoliščinah upravičujejo neenako obravnavo (glej *Izzettin Doğan in drugi proti Turčiji* [VS], št. 62649/10, § 156, ESČP 2016). Obseg tega polja bo odvisen od okoliščin, obravnavane zadeve in ozadja (glej *Carson in drugi*, navedeno zgoraj, § 61). Država ima po konvenciji praviloma široko polje proste presoje ko gre za splošne ukrepe ekonomske ali socialne strategije (glej *British Gurkha Welfare Society in drugi proti Združenemu kraljestvu*, št. 44818/11, § 62, 15. september 2016). Zaradi neposrednega poznavanja družbe in njenih potreb so domači organi načeloma bolj kot mednarodni sodnik primerni, da ocenijo, kaj je v javnem interesu na ekonomskem ali socialnem področju in Sodišče splošno spoštuje zakonodajalčevo izbiro politike, razen če je "očitno neutemeljena" (glej *Stummer*, navedeno zgoraj, § 89). Kakorkoli, kot splošno pravilo velja, da bi bilo treba navesti zelo tehtne razloge, da bi Sodišče neenako obravnavo, ki temelji izključno na podlagi državljanstva, štelo za skladno s konvencijo (glej *Gaygusuz proti Avstriji*, 16. september 1996, § 42, *Poročila o sodbah in odločbah* 1996-IV, in *Andrejeva*, navedeno zgoraj, § 87).

54. Nazadnje pa je Sodišče glede dokaznega bremena v zvezi s 14. členom konvencije vzpostavilo ureditev, da ko je pritožnik izkazal neenako obravnavo, je vlada tista, ki mora dokazati, da je bila le-ta upravičena (*D. H. in drugi proti Češki republiki* [VS], št. 57325/00, § 177, ESČP 2007-IV).

(ii) *Uporaba zgoraj navedenih načel v tej zadevi*

(α) Ali so bile osebe v podobnem položaju obravnavane neenako na podlagi državljanstva

55. Sodišče mora najprej preveriti, ali je bil pritožnik, ko je bilo leta 1998 odločeno o njegovi pokojninski pravici, v relevantno podobnem položaju kot upokojeni vojaški zavarovanci JLA s slovenskim državljanstvom.

56. Ni bilo sporno, da je pritožnik živel v Sloveniji od leta 1964, si tam ustvaril družinsko življenje in imel prijavljeno stalno prebivališče od leta 1981 (glej 12. odstavek). Kot drugi vojaški zavarovanci JLA je vplačeval pokojninske prispevke v zvezni pokojninski sklad (sklad JLA) in je bil upravičen do pokojnine pod pogoji (npr. glede pokojninske dobe), določenimi z vojaškimi predpisi SFRJ, ki so veljali za vse upravičence ne glede na njihovo državljanstvo (glej 7. odstavek).

57. Sodišče nadalje ugotavlja, da je pritožnik leta 1998 izpolnil vse druge zakonske pogoje v skladu s četrto alinejo prvega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998 (glej 17. odstavek) za pridobitev pokojnine, razen slovenskega državljanstva. To potrjuje tudi dejstvo, da mu je bila pravica do starostne pokojnine na podlagi četrte alineje prvega odstavka 2. člena zakona iz leta 1998 priznana takoj, ko je leta 2003 pridobil slovensko državljanstvo (glej 21. odstavek).

58. Vlada je trdila, da pritožnika kot tujega državljana kljub temu ni mogoče primerjati s slovenskimi državljani, ker je bil za razliko od njih upravičen do pokojninskih pravic tako v Srbiji kot tudi pri skladu JLA (glej 47. odstavek).

59. Sodišče ugotavlja, da je novembra 1991 in januarja 1992 pritožnik prejel dve pokojninski izplačili iz sklada JA (glej 13. odstavek), vendar sta bili to edini izplačili, ki ju je kdajkoli prejel od njih. Sodišče tudi ugotavlja, da se vlada ni sklicevala na nobeno posebno pravno določbo, ki bi jasno nakazovala, da bi pritožnik lahko prejemal pokojnino od sklada JLA ali takratne Zvezne republike Jugoslavije v času med novembrom 1998 in aprilom 2003, ko je prebival v Sloveniji. Prav tako ni predložila niti enega samega primera, ki bi kazal, da je nekdo drug v podobnem položaju, kakršen je bil pritožnikov, dejansko prejemal pokojnino za zaposlitev v JLA iz sklada JLA ali od katerega koli drugega subjekta, razen od Slovenije (glej 10. odstavek in, nasprotno in *mutatis mutandis*, *Tarkoev in drugi proti Estoniji*, št. 14480/08 in 47916/08, §§ 63-64, 4. november 2010). Končno Sodišče ugotavlja, da je še posebej pomembno, da nobeno od domačih sodišč ni zavrnilo pritožnikovega zahtevka za pokojnino iz razloga, ker bi lahko svoj pokojninski zahtevek uveljavljal drugje. Nasprotno, ugotovila so, da je odsotnost slovenskega državljanstva edini razlog za zavrnitev pravice do starostne pokojnine po zakonu iz leta 1998 (glej, na primer, 22. odstavek).

60. Po zavrnitvi zgornjih argumentov vlade Sodišče ne more drugače kot sprejeti, da je bil položaj pritožnika glede pokojnine med novembrom 1998 in aprilom 2003 podoben položaju upokojenih vojaških zavarovancev JLA s slovenskim državljanstvom. Sodišče mora zato ugotoviti, ali je bila neenaka obravnava, ki je temeljila na državljanstvu pritožnika, upravičena, ob upoštevanju, da je dokazno breme za takšno utemeljitev na strani vlade (glej 54. odstavek).

(β) Ali je obstajal objektivni in utemeljen razlog

61. Sodišče sprejema, da je zatrjevana neenaka obravnava upoštevala najmanj en legitimni cilj, ki je okvirno v skladu s splošnimi cilji konvencije, namreč zaščita in organizacija ekonomskega in socialnega sistema države (glej 48. odstavek; glej, *mutatis mutandis*, Andrejeva, navedeno zgoraj, § 86).

62. Sodišče je seznanjeno s trditvami vlade, da je bila neenaka obravnava, ki naj bi zasledovala ta cilj, upravičena, ker naj bi, prvič, državljani drugih nekdanjih republik SFRJ domnevno sodelovali v agresiji proti Sloveniji (glej 49. odstavek) in drugič, ker so bile njihove pravice predmet pogajanj o nasledstvu in zato ni bilo nobenega razloga, da bi Slovenija prevzela odgovornost do sklenitve sporazuma o nasledstvu (glej 50. odstavek).

63. V zvezi s prvo trditvijo vlade Sodišče ugotavlja, da je 2. člen zakona iz leta 1998, ki bi bil pravna podlaga za starostno pokojnino pritožnika, izrecno določal zahtevo o nesodelovanju v agresiji proti Sloveniji (tretji odstavek 2. člena zakona iz leta 1998). Izjem od te zahteve ni bilo in vse morebitne upravičence je bilo mogoče preverjati, tudi tiste s slovenskim državljanstvom (glej 29. odstavek). Sodišče zato ne more sprejeti trditve vlade, da je bila neenaka obravnava upravičena zaradi domneve, da so državljani drugih nekdanjih republik SFRJ verjetno sodelovali v agresiji proti Sloveniji.

64. Ne glede na zgoraj navedeno Sodišče ugotavlja, da vlada ne oporeka, da pritožnik ni sodeloval v agresiji proti Sloveniji, poleg tega pa v spisu zadeve ni ničesar, kar bi kazalo na to. Zlasti pri zavrnitvi njegove prve vloge za državljanstvo zaradi razlogov, ki se nanašajo na javni red, varnost ali obrambo države, ni bilo nobenega sklicevanja na njegovo dejansko ravnanje po razglasitvi neodvisnosti Slovenije (glej 14. odstavek). Poleg tega ustavno sodišče ni nikoli obravnavalo ustavne pritožbe pritožnika, s katero je ugovarjal zgoraj navedeni zavrnitvi vloge za državljanstvo, ker je menilo, da obravnava ni potrebna, saj je medtem pridobil slovensko državljanstvo na podlagi druge zakonske določbe (glej 14. in 19. odstavek). Sodišče tudi ugotavlja, da je še posebej pomembno, da so slovenski organi pritožniku že leta 1993 odobrili izplačilo akontacij vojaške pokojnine, do katere so bili upravičeni samo tisti, za katere je bilo ugotovljeno, da niso sodelovali v agresiji proti Sloveniji (glej 15. in 28. odstavek). Pritožniku je bila odobrena

tudi starostna pokojnina, za katero je bil podobno pogoj nesodelovanje v agresiji proti Sloveniji, takoj ko je pridobil slovensko državljanstvo leta 2003 (glej 20. in 63. odstavek).

65. Glede druge trditve vlade Sodišče ugotavlja, da Sporazum o vprašanih nasledstva, ki določa, da je vsaka država naslednica SFRJ odgovorna za izplačilo pokojnin svojim državljanom, zaposlenim v JLA v SFRJ, ni začel veljati do leta 2004 (glej 30. odstavek). Tedaj pa je pritožnik že imel slovensko državljanstvo in je prejemal starostno pokojnino na podlagi zakona iz leta 1998. Pred Sporazumom o vprašanih nasledstva so bile pokojninske pravice vojaških zavarovancev JLA urejene samo z domačimi zakoni vsake države. Vendar pa Sodišče znova ugotavlja, da vlada ni predložila nobenega dokaza, da bi lahko pritožnik v času med novembrom 1998 in aprilom 2003 dejansko prejemal pokojnino za zaposlitev v JLA iz druge države naslednice SFRJ (glej 59. odstavek). Sodišče se zaveda, da je morda obstajala določena negotovost glede tega, katera država naslednica bi morala prevzeti odgovornost za pokojnine upokojenih vojaških zavarovancev JLA. Kljub temu pa znova poudarja, da se je tožena država z ratifikacijo konvencije zavezala, da bo "vsakomur, ki sodi v njeno pristojnost", priznavala pravice in svoboščine, zagotovljene v konvenciji. Zato Slovenija v obravnavani zadevi ne more biti razrešena svoje odgovornosti po 14. členu konvencije iz razloga, da zadeva takrat ni bila urejena s sporazumom o nasledstvu (glej *mutatis mutandis, Andrejeva*, navedeno zgoraj, § 90).

66. Sodišče ob tem, da se zaveda širokega polja proste presoje, ki jo ima država na področju socialne varnosti (glej 61. odstavek), znova poudarja, da bi bilo treba predložiti zelo tehtne razloge, da bi lahko upravičili neenako obravnavo, ki temelji izključno na podlagi državljanstva (glej 53. odstavek). Sodišče v obravnavani zadevi ne more razbrati nobenih takih razlogov. V skladu s tem torej ni nobenega objektivnega in razumnega razloga za neenako obravnavo.

67. Glede na zgoraj navedene ugotovitve Sodišče ugotavlja, da je bil kršen 14. člen konvencije v povezavi s 1. členom Protokola št. 1.

II. UPORABA 41. ČLENA KONVENCIJE

68. 41. člen konvencije določa:

"Če Sodišče ugotovi, da je prišlo do kršitve konvencije ali njenih protokolov, in če notranje pravo visoke pogodbenice dovoljuje le delno zadoščenje, Sodišče oškodovani stranki, če je potrebno, nakloni pravično zadoščenje."

A. Škoda

69. Pritožnik je zahteval 24.810 evrov (EUR) za premoženjsko škodo, ki ustreza neporavnanim pokojninskim izplačilom med 1. novembrom 1998 in

1. aprilom 2003. Ob sklicevanju na domače zakonske zamudne obrestne mere je zahteval tudi obresti do dneva plačila, kar je 22. novembra 2016 znašalo 81.300 EUR.

70. Pritožnik je zahteval tudi 7.000 EUR za nepremoženjsko škodo. Pojasnil je, da je pri izračunu zneska upošteval svoje občutke obupa, duševne praznine, nemoči, stalnega stresa in nespečnosti.

71. Vlada je ugovarjala zahtevku za premoženjsko škodo kot pretiranemu in navedla, da je pritožnik prejel akontacijo vojaške pokojnine tudi za november 1998. Ugovarjala je tudi, da je bil menjalni tečaj, ki ga je uporabil pritožnik, napačen, in da so zakonite zamudne obresti pretirane. Vlada je ugovarjala tudi zahtevku za nepremoženjsko škodo kot neutemeljenemu in neizkazanem in zatrjevala, da pritožnik ni predložil nobenega dokaza v zvezi s tem.

72. Sodišče znova poudarja, da je načelo pri prisojanju pravičnega zadoščenja zagotoviti pritožniku, kolikor je le mogoče, položaj, ki bi ga imel, če konvencija ne bi bila kršena. Nadalje, nujen pogoj za prisoditev odškodnine v zvezi s premoženjsko škodo je obstoj vzročne zveze med zatrjevano škodo in ugotovljeno kršitvijo (glej, na primer, *Andrejeva*, navedeno zgoraj, § 111). Ob upoštevanju zgoraj navedenega Sodišče prisodi pritožniku 24.342 EUR kot nadomestilo za dvainpetdeset neizplačanih pokojninskih izplačil, do katerih bi bil upravičen med decembrom 1998 in aprilom 2003, če 14. člena ne bi bil kršen. Temu je treba dodati nekaj obresti, ki odražajo stopnje inflacije od zadevnega obdobja naprej. Sodišče zato pritožniku prisoja 37.000 EUR za nastalo premoženjsko škodo.

73. Sodišče nadalje meni, da je pritožnik moral utrpeti nepremoženjsko škodo, zlasti v obliki občutkov tesnobe in stiske kot posledico ugotovljene kršitve. Po načelu pravičnosti Sodišče prisodi pritožniku 5.000 EUR za nepremoženjsko škodo, in morebitni davek, ki se mu na to lahko obračuna.

B. Stroški in izdatki

74. Pritožnik je zahteval tudi 3.570 EUR za stroške, ki so nastali v postopkih pred domačimi sodišči in Sodiščem. Navedel je, da mu je med domačimi postopki in postopki pred Sodiščem ves čas pomagal njegov zakoniti zastopnik g. Krivic. V skladu s pisnim sporazumom po predhodnem ustnem dogovoru mora pritožnik g. Krivicu plačati 3.420 EUR ob koncu obravnavane zadeve v primeru, če Sodišče ugotovi kršitev. Pritožnik je predložil tudi račun za 150 EUR, ki ga je izdala odvetniška pisarna za pomoč pri izračunu zahtevanega zneska pravičnega zadoščenja.

75. Vlada je menila, da je znesek popolnoma neutemeljen, saj je bil omenjeni sporazum sklenjen šele 23. novembra 2016. Poleg tega je vlada trdila, da pritožnikov zastopnik ne bi bil upravičen do nobenega plačila za zastopanje pred domačimi sodišči, ker v Sloveniji ni opravljal odvetniškega poklica. V zvezi s tem je trdila, da bi v skladu z Zakonom o odvetniški

tarifi, ki je veljal v zadevnem obdobju, odvetniški stroški za celotni sklop domačih postopkov znašali med 500 in 1.500 EUR. Vlada je tudi ugovarjala, da predložen račun ni bil v skladu z Zakonom o odvetniški tarifi in da ni bilo nobenega dokaza, da so bile opravljene storitve povezane z obravnavano pritožbo.

76. V skladu s sodno prakso Sodišča je pritožnik upravičen do povrnitve stroškov in izdatkov samo, če dokaže, da so ti dejansko nastali in bili neizogibni ter da je njihov znesek razumen. Poleg tega Sodišče znova poudarja, da ga ne zavezujejo domače tarife in prakse, čeprav so mu lahko v pomoč (glej, med drugimi zadevami, *Gaspari proti Sloveniji*, št. 21055/03, § 83, 21. julij 2009).

77. Sodišče v tej zadevi ob upoštevanju razpoložljivih dokumentov in zgoraj navedenih meril meni, da je upravičeno prisoditi pritožniku celotni zahtevani znesek.

C. Zamudne obresti

78. Po mnenju Sodišča je primerno, da zamudne obresti temeljijo na mejni posojilni obrestni meri Evropske centralne banke, ki se ji dodajo tri odstotne točke.

IZ TEH RAZLOGOV SODIŠČE SOGLASNO

1. *razglaša*, da je pritožba sprejemljiva;
2. *razsoja*, da je bil kršen 14. člen konvencije v povezavi s 1. členom Protokola št. 1;
3. *razsoja*,
 - (a) da mora tožena pogodbenica pritožniku v treh mesecih od dne, ko sodba postane dokončna v skladu z drugim odstavkom 44. člena konvencije, plačati naslednje zneske:
 - (i) 37.000 EUR (sedemintrideset tisoč evrov) za premoženjsko škodo in morebitni davek, ki se lahko obračuna;
 - (ii) 5.000 EUR (pet tisoč evrov) za nepremoženjsko škodo in morebitni davek, ki se lahko obračuna;
 - (iii) 3.570 EUR (tri tisoč petsto sedemdeset evrov) za stroške in izdatke ter morebitni davek, ki se lahko obračuna pritožniku;
 - (b) da se za navedene zneske od dneva poteka treh mesecev do plačila obračunajo linearne obresti po stopnji, ki je enaka stopnji mejne posojilne obrestne mere Evropske centralne banke, za vse zamujeno obdobje z dodanimi tremi odstotnimi točkami;

4. *zavrača* preostali del zahtevka pritožnika za pravično zadoščenje.

Sestavljeno v angleškem jeziku in 5. decembra 2017 poslano v skladu z drugim in tretjim odstavkom 77. člena Poslovnika Sodišča.

Andrea Tamietti
namestnik sodnega tajnika

Ganna Yudkivska
predsednica